

A HTMT HÍREI

Frissült a Domus 'Collegium Hungaricum' Könyvtárának állománya

2022 nyarán a HTMT munkatársai átvizsgálták az Abonyi utcai Domus 'Collegium Hungaricum' könyvtárának állományát, melynek eredményeként egy aktualizált könyvtárkatalógus, és mintegy 5 000, a határon túli magyar tudományossághoz köthető kötet várja az olvasókat. [...] A porta közelében, a konferenciaterem bejáratánál kialakításra került egy sarok is, melyre a szabadon elvihető többlet példányokat helyeztük...” Forrás: MTA.hu: [teljes cikk >](#)

Elérhető a Magyar Tudomány októberi száma

Elérhető a Magyar Tudományos Akadémia 1840-ben alapított folyóiratának októberi száma...” Forrás: Mersz.hu: [teljes cikk >](#)

Interdiszciplináris egyetemi műhely: Iskola- és színházkultúra Erdélyben (XVII-XXI. század)

A tervezett egyetemi műhely a Babeş-Bolyai Tudományegyetem által a kolozsvári magyar nyelvű felsőoktatás 150. évfordulója alkalmából meghirdetett jubileumi programsorozat keretében kerül megrendezésre. A rendezvény megszervezésében a BBTE három kara (Bölcsészettudományi Kar, Színház és Film Kar, Római Katolikus Teológia Kar) és öt intézete (Magyar Irodalomtudományi Intézet, Magyar Néprajz és Antropológia Intézet, Német Nyelvi és Irodalomtudományi Intézet, Magyar Színházi Intézet, Római Katolikus Didaktikai Teológia Intézet) mellett a budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kara vesz részt...” Forrás: KAB.ro: [teljes cikk >](#)

SZLOVÁKIA/FELVIDÉK

Tárlatnyitó és konferencia a „Selye János Egyetemen

A Selye János Egyetem Konferencia-központjának emeletén október 4-én nyílt meg a Hitvalló egyház magyar mártírjai című kiállítás, amit a Nemzeti Emlékezet Bizottsága rendezett. Somogyi Alfréd, a Református Teológiai Kar dékánja, az MTA köztestületének külső tagja tárlatnyitó beszédében leszögezte: az SJE RTK Történeti Tudományok Tanszékének célja e kiállítással egybekötött konferencia szervezésével az, hogy élővé tegye a történeti egyházaink által elszenvedett XX. század diktatúráit érintő párbeszédét, s végre korábban elhallgatott, tabutémákkal foglalkozzanak. [...] Ezen a kiállításon 20 olyan egyházi ember – pap, lelkész, szerzetes – életútját ismerhetjük meg, akik kiálltak a vállalt és vallott eszméik, igazságaik, értékeik és hitük mellett...” Forrás: Ma7.sk: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés: A soknyelvű Pozsonyról szóló kötetéről

„Úgy vagyunk sújtva az egynyelvűséggel, mint valami fogyatékossgal” – idézi Jozef Tancer nyelvész, germanista és történész, A soknyelvű Pozsony nyomában című kötet szerzője Ivo Vasiljev cseh nyelvész. A Comenius Egyetem oktatójának 2016-ban kiadott sikerkönyve néhány napja magyarul is megjelent a Lányom Könyvkiadó gondozásában. A szerzőt meghívták a 27. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválra a szlovák díszvendégség alkalmából, ahol Nádasy Ádám nyelvessel és Balogh Magdolna fordítóval beszélgettek a legendás pozsonyi „háromnyelvűségről”. Az, hogy minden régi pozsonyi („prešpurák”) folyékonyan beszélte volna mindhárom regionális nyelvet – a németet, a magyart és a szlovákot –, elég messze van a valóságtól. Volt természetesen sok ilyen polgára is a koronázó városnak (főleg a szolgáltatások területén dolgozók, pincérek, recepciósok stb.), ugyanakkor már a második világháború előtt is élt rengeteg két- vagy egynyelvű lakos Pozsonyban...” Forrás: Napunk.sk: [teljes cikk >](#)

Podcast: "Ezeknek ki kell kerülniük a nemzet vérkeringéséből" című kiadvány

Egy korabeli politikusi idézettel indítja új munkáját Bajcsi Ildikó, a komáromi származású történész, az MTA köztestületének külső tagja. A mű a komáromi és Komárom környéki zsidóság 1938 és 1944 közötti jogfosztását dolgozza fel. A szerző volt a Ma7 Adásidő podcastjában Somogyi Szilárd vendége...” Forrás: Ma7.sk: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés: Kapusta Krisztina, történész

Kapusta Krisztina, az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem közösség-szervező szakának hallgatója a Honti Múzeum munkatársaként és helytörténészként az ipolysági zsidóság történelmét kutatja. Vele beszélgettünk indítatásáról, kutatásairól és terveiről. [...] Az ipolysági zsidóság a település fejlődését hangsúlyosan befolyásoló közösség volt, városunk történelmének fontos része. Bár a két hitközség hosszú évekkel ezelőtt megszűnt, megőrződtek zsinagógáik, temetőik. [...] Jelenleg folyik a status quo temető kohanita kapujának a felújítása; várhatóan tavasz végén tudjuk majd ünnepélyesen felavatni...” Forrás: Ma7.sk: [teljes cikk >](#)

Előadás: 50 éves a Duna Menti Múzeum Baráti Köre

A Baráti Kör fél évszázados jubileumát a Kultúrpalota dísztermében ünnepelték meg. A társulás az elmúlt évtizedekben csaknem 3000 tárggyal gyarapította a múzeum gyűjteményét. [...] Az esemény ismeretterjesztő részét ezúttal Hermann Róbert történész előadása képviselte. A magyarországi szakember az 1848-as és 1849-es komáromi harcok képi forrásait mutatta be a dísztermet teljesen megtöltő közönségnek. Ezt követően Galo Vilmos, a Duna Menti Múzeum történésze, s a Kör titkára foglalta össze a társulás történetét...” Forrás: Ujszo.com: [teljes cikk >](#)

Lapszemle: Református Újság reformációi száma

16 oldalon ennél valamivel több cikk, 35 színes fotó és kézhez álló újságméret teszi gazdag tartalma mellett jól olvashatóvá a felvidéki gyülekezeti tájékoztató 2022-es októberi, reformációi számát. [...] A főszerkesztő, Csoma László az indító vezércikkben a klasszikussá vált reformáció vagy deformáció kérdését veti fel, érdekességként felidézve néhai Hegedűs Loránt püspök levelét. [...] A biztos tudás és az erős hit fontossága állott a kárpát-medencei református iskolák közös tanévnyitójának középpontjában. A szép alkalmat a rimaszombati református templomban tartották, ezen 34 Kárpát-medencei oktatási intézmény képviselői vettek részt...” Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

SZERBIA/VAJDASÁG

Politikum: Száznyolcvanöt napja tart a kormányalakítás Szerbiában

Szerbiában április 3-án tartottak általános választásokat, a parlament az alkotmányos határidő lejárta előtt két nappal, augusztus elsején alakult meg, és a politikusok akkor azt ígérték, a kormány rekordidőn belül megalakul. A szerb alaptörvény szerint a parlamenti képviselők eskütételét követően legkésőbb 90 napon belül meg kell alakulnia a kormánynak...” Forrás: Magyarszo.rs [teljes cikk >](#)

Beszélgetés és viták az éppen zajló népszámlálásról Szerbiában

Szerbia több városában is olyan plakátok jelentek meg, amelyek arra buzdítanak, hogy a polgárok vallják magukat jugoszlávoknak a népszámláláson. A plakátokat a Jugoszlávok Népi Mozgalma terjeszti. Bár Jugoszlávia jó ideje megszűnt, még mindig vannak olyanok, akik jugoszlávoknak vallják magukat, a 2011-es népszámláláson például 23,303-an voltak. [...] Újra aktuálissá válhat a vita, mi történik akkor, ha a szombaton kezdődő népszámláláson valaki vajdaságinak vallja magát? A kérdésből vita kerekedett tizenegy évvel ezelőtt és egy évvel ezelőtt is, amikor a népszámlálásnak meg kellett volna történnie. [...] A vajdasági identitáshoz kötődő kérdésekről és demográfiai témákról beszélgetett az Autonómia portál Észverés című élőműsorának negyvenedik adásában Lendák-Kabók Karolina genderkutató, egyetemi docens, az MTA köztestületének külső tagja, Vataščin Péter újságíró, Palusek Erik szociológus, valamint Pressburger Csaba szerkesztő-műsorvezető. [...] A hatalmi pártok reakcióiból azonnal látszott, hogy ilyen identifikációs kategória szóba sem jöhet: az SZHP és a VMSZ is élesen ellenezte a felvetést – mondta Pressburger a műsor első témájának felvezetéseként...” Forrás: Szmsz.press: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#)

Videó: Bemutatták Várady Tibor Mi legyen a bronz utazóórával? könyvét

Várady Tibor, az MTA köztestületének külső tagja: Mi legyen a bronz utazóórával? című kötete az ötödik kiadványa az Újabb történetek az irattárból című sorozatnak, amelynek a bemutatóját hétfőn este tartották meg a nagybecskereki Petőfi Magyar Művelődési Egyesületben. A könyv központi története Farkas Geiza, Kiss Ernő aradi vértanú dédunokája köré fonódik. A könyv a Forum Könyvkiadó Intézet gondozásában jelent meg. A szerzővel Sági Varga Kinga, a könyvkiadó szerkesztője, és a kötetnek a szerkesztője beszélgetett. A kötetnek a címe, hogy Mi legyen a bronz utazóórával? valójában Farkas Geiza végrendeletéből származik. Várady Tibor szerző: „Egy kicsit különc dédunokája volt a Kiss Ernőnek, aki örökölte az eleméri kastélyt és a szentmihályi birtokot is. És 37 éves korában írt egy körülbelül 24 oldalas végrendeletet...” Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

45 éves a FIFI, vagyis a Fialokról Fialoknak című vajdasági rádióműsor

A valamikori népszerű vajdasági műsor egykori munkatársai a születésnap alkalmából jubileumi adással készültek. Az emlékműsort a Szabadkai Magyar Rádióban hallhatták az érdeklődők. Mamuzsity László, a FIFI egykori ifjúsági műsorának zenei szerkesztője elmondta, 45 évvel ezelőtt összejöttek a fiatalok, akiknek sikerült egy kultikus rádióműsort készíteniük...” Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

Interjú: Somogyi Sándor nyugalmazott egyetemi tanár

Somogyi Sándor nyugalmazott egyetemi tanár, professor emeritus életpályáját a tudományos kutatás mellett főként a fiatalok tudományos ismeretei fejlesztésének szentelte. Számos könyvben és szakmai folyóiratban rögzítette kutatásainak eredményeit. Több mint hetven nemzeti és nemzetközi projektumban vett részt, a többi közt a Prosperitati fejlesztési terv kidolgozásában is. Emellett alapítója a Regionális Tudományos Társaságnak és a Deturope nevű regionális tudományos folyóirat főszerkesztője volt tíz évig. [...] Bácskossuthfalvi származású vagyok, vagy ahogyan mi mondjuk, morovici. [...] A Szabadkai Közgazdasági Karon indult az egyetemi tanári pályafutásom. Először tanársegéd lettem, mégpedig a mezőgazdasági szervezés területén. Az egyetemen fokozatosan haladtam a ranglétrán, és tizennyolc évet töltöttem el az intézményben. [...] Sok-sok szakterületen mozgott, érdekesen hangzik például az élelmiszer-termelési rendszerek modellezése...” Forrás: Hetnap.rs: [teljes cikk >](#)

ROMÁNIA/ERDÉLY

Közhasznúvá nyilvánította a kormány a Magyar Újságírók Romániai Egyesületét

A román kormány szerdai ülésén döntött arról, hogy közhasznú egyesületté nyilvánítja a legnagyobb romániai magyar újságíró szervezetet. A Magyar Újságírók Romániai Egyesülete (MÚRE) tavasszal nyújtotta be kérelmét a közhasznúvá nyilvánításhoz...” Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

Közel 2500 diák részvételével indult el a szórványbeli magyar gyerekeket segítő délutáni oktatási program

Szeptember 19-től 2491 diák részvételével elkezdődött az Iskola Alapítvány által működtetett Délutáni oktatási program 2022–2023-as tanéve. A hagyományos délutáni programot szakképzett pedagógusok vezetik, amely során szórványvidékeken élő kisiskolásokkal foglalkoznak, segítenek a gyerekeknek a házi feladatok megoldásában, illetve különböző készség- és képességfejlesztő tevékenységeket tartanak számukra. A program emellett a gyerekek napi meleg ebédjének biztosításához is hozzájárul, amely jelentős anyagi támogatást nyújt a szülők számára. [...] Az alapítvány munkatársainak felmérései megerősítették, hogy idén Beszterce, Hunyad, Máramaros, Szeben és Temes megyékben a magyar osztályokba járó gyerekek több mint 50 százaléka iratkozott be a programba...” Forrás: Kronikaonline.ro: [teljes cikk >](#)

Videó: Folytatja tudomány-népszerűsítő tevékenységét a Bolyai Társaság

Töretlen lelkesedéssel folytatja eddigi tevékenységeinek – tudományos konferenciáinak, a Virtuális Bolyai Egyetem előadásainak – szervezését, valamint más civil szervezetekkel való együttműködését a Bolyai Társaság, akárcsak a társaság tudományos szakkönyvkiadója, az Egyetemi Műhely Kiadó a kiadványok megjelentetését – hangzott el a társaság székhelyén szervezett keddi sajtótájékoztatón, amelyen a vezetőség tagjai a következő év terveiről számoltak be. Rüszt-Fogarasi Enikő BBTE-oktató, az MTA köztestületének külső tagja a Bolyai Társaság elnöke elmondta: a továbbiakban is támogatják a magyar felsőoktatás fejlődését. [...] Gábor Csilla, akit két éve választottak meg a Kolozsvári Akadémiai Bizottság (KAB) elnökévé, elmondta: mivel ezt megelőzően másfél évtizedet tevékenykedett a Bolyai Társaságnál, KAB-elnökként a két szervezett közötti együttműködést szorgalmazta, hiszen a két intézmény profilja – a sajátos jelleg mellett – kiegészíti egymást...” Forrás: Szabadsag.ro: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Interjú: Nagy Nándor, kutató

Nagy Nándor az elmúlt évtizedben Közép-Európa egyik meghatározó gerinces embriológiai kutatócsoportját hozta létre. Kutatási területe az őssejtek embrionális és születés utáni fejlődése, ezen belül a vastagbél idegrendszerének és a nyirokszervek kialakulásának molekuláris szintű megismerése. A professzori kinevezését követően Nagy Nándor a Maszolnak kifejtette, hatalmas megtiszteltetés erdővidéki magyarként képviselni az erdélyi magyarságot a tudományos életben. [...] Pályafutása Barótról indult. A tudatos építkezés vagy véletlenek sodorták önt erre az útra? Ez egy sarkalatos kérdés, hogy az ember mikor kerül egy ilyen pályára. Az én esetemben is az iskola elvégzése után kellett eldönteni, hogy továbbtanulok vagy munkába állok, harmadik opció nem volt. [...]Ma már ön is több fiatal tehetséges kutatónak a mentora. Mindig arra figyeltem, hogy a körülöttem levő fiatalok fejlődni tudjanak, és ne nyomjam el őket, hanem inkább segítsen abban, hogy úgymond kinyíljanak. [...] Ön nemrég akadémiai nagydoktor lett, aminek köszönhetően a professzori kinevezést a Sándor palotában vehette át a magyar államfőtől...” Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

Rendhagyó tárlatmegnyitóra került sor vasárnap délben Kézdivásárhelyen

Rendhagyó tárlatmegnyitóra került sor tegnap délben Kézdivásárhelyen az Incze László Cémtörténeti Múzeum időszakos kiállítótermében, ahol Hármasszobor: rajz, metszet, festmény címmel nyílt meg. [...] A közös rendkívüli tárlaton a kolozsvári, akkor még Ioan Andreescu Képzőművészeti Főiskola 1973-74-ben végzett három különböző műfajban alkotó művész, néhai Borbély Sándor reklámgrafikus, néhai Vetró Bodoni Zsuzsa grafikus és Vetró András szobrász munkáiból láthatnak válogatást. Dimény Attila intézményvezető, az MTA köztestületének külső tagjának elmondása szerint a kiállítás anyagát magángyűjteményekből, a leszármazottak és a családtagok beleegyezésével és segítségével bocsátották a szervezők rendelkezésére...” Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

Sokszoros elismerés magyar alkotóknak

A Székelyföldi Magyar Újságírók Egyesülete (SZMÚE) hétfévi eseménysorozatát kihasználva köszöntöttük Demián Józsefet és Demián-Józsa Erikát, akik a múlt hétfégén a Román Filmszövetség (UCIN) rangos elismerésében részesültek Éjjeli őrző című filmjükért. A nyáron Sepsiszentgyörgyön is bemutatott alkotást hét kategóriában jelölték – forgatókönyv, női főszereplő, zene, jelmez, díszlet, hang és vágás –, ebből négyet meg is nyert...” Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

UKRAJNA/KÁRPÁTALJA

Orosz Ildikó: Minden magyar iskolában indult első osztály

Sok szülő aggódott, hogy a háború miatt lesz-e Kárpátalja magyar iskoláiban szeptember elsejétől jelenléti oktatás. Lesznek-e tanárok, és lesz-e elég gyerek az iskolák újraindulásához? Már egy hónapja elindult az idei tanév, s a helyzetről Orosz Ildikót, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) elnökét, a Kárpátaljai Megyei Tanács képviselőjét kérdeztük. [...] Iskoláinkban beindult a jelenléti oktatás. Egy hónap elteltével milyenek a tapasztalatok? A kárpátaljai magyarság sorsa is múltott ezen, nagyon sok szülő fordult a pedagógus-szövetséghez, hogy amennyiben nem lesz jelenléti oktatás, akkor ők is meggondolják majd, hogy a gyermekük jövője érdekében mit csináljanak, keressenek-e alternatívákat. [...] A háborús helyzet ellenére is van minden iskolában elegendő tanár? Nehezen, de sikerült minden iskolában megoldani ezt a problémát. A főiskola harmadik–negyedik évfolyamos hallgatói közül is találtunk olyanokat, akik szabad óralátogatás mellett vállalták a tanítást azokban az iskolákban, ahol nagyon kritikus volt a helyzet...” Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

Idén is átadták a Fodó Sándor-díjakat

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) idén is átadta a Fodó Sándor-díjakat, ezzel is méltatva a Szövetség egykori alapító elnökének, Fodó Sándornak az emlékét. A jeles elismerést minden évben három kategóriában ítélik oda olyan kárpátaljai, a közéletben aktív munkát kifejtő személyeknek, akik méltó örökösei az egykori kárpátaljai magyar kisebbségi élharcos és aktivista szellemi hagyatékának. [...] Az egészségügyi dolgozók kategóriájában Biró Erzsébet, a Munkácsi Megyei Gyermekkorház főorvosa, a Kárpátaljai Megyei Tanács képviselője, Ukrajna érdemes orvosa vehette át a díjat. A pedagógus kategóriában Benedek Imre kapta a rangos elismerést, aki a KMKSZ Aknaszlatinai Alapszervezetének alapító tagja és első elnöke, az aknaszlatinai magyar iskola alapítójaként és igazgatójaként tevékenykedett közel 30 évig. [...] Az egyházi személyek kategóriájában idén Peleskei Bélát díjazta a Szövetség elnöksége. A református lelkész 2014-ig a kárpátaljai kórházmisszió tagja volt, majd a Tekeházai, Feketeadói és Királyházi Református Egyházközösség lelkipásztora lett...” Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

DIASZPÓRA

Videó: A clevelandi Kossuth szobor felavatásának 120. évfordulója

2022. szeptember 17-én, szombaton a Egyesült Magyar Egyletek szervezésében a clevelandi magyarok a Kossuth szobor felállításának 120.-ik évfordulóját ünnepelte. Az ünnepi program díszvendége Hollós Máté, a szobrász dédunokája Budapestről, valamint a Deininger család, 1848-as honvéd clevelandi leszármazottai voltak. [...] 1852 januárjában Kossuth Lajos amerikai körútja részeként Clevelandbe érkezett. Az volt a célja, hogy felkeltse a figyelmet a magyar ügy iránt. Látványos és nagy esemény volt, mintha egy modern rocksztar érkezett volna: mindenhol kalapok, sálak és emléktárgyak díszlegetek arcképével, szakállviseletével. Minderről John Grabowski történész beszélt a megemlékezésen...” Forrás: Bocskairadio.org: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Hétfévi Magyar Iskolák V. Országos Oktatási Konferenciája, London

A Magyarok Angliai Országos Szövetsége immár ötödször rendezi meg oktatásügyi konferenciáját a Londoni Magyar Nagykövetség és a Londoni Liszt Intézzel közös szervezésben. 2022. október 8-9-én Londonban, a Magyarok Házában (17-19 Cockspur St, St. James's, London SW1Y 5BL) tartjuk mindkét nap programját. Az európai magyar diaszpóra más országaiban élő

és tanító kollegák részvételére is lesz lehetőség online formában. [...] Az esemény ingyenes, ám regisztrációhoz kötött...” Forrás: Maosz.uk: [teljes cikk >](#)

Színházi előadással ünnepeljük a finnországi Liszt Intézetben

Az 1956-os forradalom és szabadságharc 66. évfordulóját egy díjnyertes magyar nyelvű színházi előadással ünnepeljük Október. 19-én, 19:00 órai kezdettel a Liszt Intézetben (Kaisaniemenkatu 10, Helsinki). A PALI c. egyszereplős előadás Maléter Pálné Gyenes Judith (1932–2019) visszaemlékezései alapján készült, 2020-ban elnyerte a Legjobb Monodráma díját a MOSTFeszt monodráma és stúdiószínházi fesztiválon. Az előadást Lengyel Anna rendezte...” Forrás: Lisztintezet.hu: [teljes cikk >](#)

Kötetbemutató: Magyarország globális története, 1869-2022

Az Amszterdami Magyar Szalon következő kulturális összejövetelére a Goethe Intézetben kerül sor 2022. október 30., vasárnap 14.00-tól. [...] Az előadás az idén megjelent Magyarország globális története, 1869-2022 című könyv bemutatására vállalkozik. A könyv Magyarország határokon átívelő kapcsolataiból és globális folyamatokba való ágyazottságaiból indul ki és azokat vizsgálja. Laczó Ferenc (Budapest, 1982) történész, a kötet egyik szerkesztője, a Central European Universityn szerzett doktori fokozatot. Docens a Maastrichti Egyetemen. Az európai és globális politika- és esztörténet kutatója, tizenkét könyv szerzője vagy szerkesztője...” Forrás: Magyarszalon.nl: [teljes cikk >](#)